

ALEXANDR VRÁGA

DOBRODRUZI | Povolání: profesionální lovec

Myslivcem je od osmnácti let. Jako odstřelovač a psod sloužil v elitních speciálních jednotkách české armády, mimo jiné i v Afghánistánu. Složil víc zvěře, než běžný smrtelník za celý život vůbec zahlédne. Je psod, sokolník a profesionální lovec. NAKONEC SE ALE VRÁTIL K NEJČISTŠÍ FORMĚ LOVU, KDY JSOU ŠANCE ZVÍŘETE A ČLOVĚKA FÉROVÉ A VYROVNANÉ – JAKO TOMU BYLO PO DESÍTKY TISÍC LET LIDSKÉ HISTORIE. K LOVU LUKEM.

TEXT MAREK KOŽUŠNÍK ■ FOTO ZUZANA VRÁGOVÁ, ARCHIV

V zahraničí se tahle profese nazývá PH – profi hunter. „A tím se nemyslí jen to, že chodíš s klientem a za peníze něco střílíš,“ říká Alexandr Vrága. „To by byl hodně zkreslený pohled. Musím být schopen lovy organizovat, lovce doprovázet, postarat se o ně všude na světě. Mám za ně zodpovědnost i po zdravotní a psychické stránce. Musím klienta dovést k úspěšnému lovu.“

Takový profesionální lovec musí mít zvládnutou legislativu. Vše, co se týká přepravy zbraní, loveckých licencí nebo transportu trofejí. „Bez manželky bych to asi nezvládl,“ usmívá se Alexandr Vrága. „Je jazykově lépe vybavená než já, ale především mi hodně pomáhá s administrativou. Když jsem někde v pustině v Africe a vznikne problém, stejně to řeším zpátky přes ni. Je to můj styčný důstojník – kontaktuje u nás ministerstva a vůbec ten problém řeší.“

Jak dovést rohy z Afriky

Profesionální lovec musí být schopný provádět odbavení na letištích – a každé takové odbavení je originál. „Vždycky je to adrenalin, možná větší než lov. Vozí se zbraně, vozí se luky, občas se vozí klienti, kteří si před letem dodali odvahy alkoholem. Preparujeme trofeje. Musíme být schopni odbavit kůže, rohy a podobně ve staženém, vysušeném a zasoleném stavu. Proto mám veterinární licenci, abych mohl trofeje z třetích zemí transportovat. Je nás jen pár v republice, co ji máme, vztahují se na to přísná veterinární pravidla.“

Tím výčet povinností nekončí – profesionální lovec musí fungovat i doma. „Musím být oprávněn vést u nás myslivecké spolky a jejich agendu, umět organizovat společné lovy. A navíc samozřejmě sám lovím, protože je to můj životní koníček. Dnes už lovím z devadesáti procent s lukem. V rámci našich honiteb ale samozřejmě musím brát kulovnici, protože je potřeba plnit plán lovu. A také u nás musíme doprovázet zahraniční lovce.“

INTERMEZZO: Medvěd baribal, miliony komárů a neviditelný lovec

Okolí jezera Ministikwan Lake. Miliony komárů, kanadské husy, spousta divokých kachen. Neuvěřitelné západy slunce, neustá-

le se měnící tvář vodní hladiny. A především medvědi baribalo- vé. Kvůli nim tady jsem.

Teď na jaře se medvědi loví na čekané na újedi. Lovci s kulovnicí mají výhodu – od újedi můžou být podstatně dál, průměrně padesát až sto metrů. Luk vyžaduje vzdálenost mezi deseti až třiceti metry.

Lukostřelec musí splynout s okolím, jinak nemá proti ostražitému zvířeti šanci. Musí se vyvarovat jakýchkoliv zbytečných pohybů, být neustále připravený. Medvěd se může objevit kdykoliv. Nehnuté čekání na medvěda může trvat i šest hodin.

Když se objeví, musíte udržet nervy na uzdě. S natažením luku a zaměřením je třeba počkat, až bude medvěd v poloze, kdy vás nemůže spatřit. Potom můžete s nataženým lukem čekat klidně i několik minut na ideální polohu medvěda, aby se k vám postavil naširoko, s odkrytou komorou.

To vyžaduje trénink a velkou fyzickou kondici. Na vypuštění šípu máte vteřinu. Ta vteřina musí stačit na pečlivé domíření a plynulé vypuštění šípu. Nezvládnete to bez důkladného tréninku a schopnosti bleskově vyhodnocovat situaci.

Jak se loví s lukem

„Kdo v sobě nemá pořádnou loveckou vášeň, ať na luk rovnou zapomene,“ tvrdí Alexandr Vrága. „Počet ulovených zvířat bude proti lovu s kulovnicí minimální. Zato zážitky budou nesmírně silné, mnohem silnější.“

Lovec s kulovnicí sedí, jak Alexandr Vrága rád zdůrazňuje, v noci na zateplené kazatelně s noktovizorem a hromadou dobrůtek – a zvěř tam jednou přijde, aby ji anonymně na 30 až 200 metrů střílil.

„Když chceš ulovit zvěř lukem, musíš se k ní přiblížit nejvýš na třicet metrů,“ vysvětluje Alexandr Vrága. „Na tak krátkou vzdálenost je ale zvěř schopna zachytit jakýkoliv tvůj pohyb, i když zdánlivě jistí směrem od tebe. Jakmile něco tuší, jednoduše ji neulovíš. Musíš se pohybovat takovým způsobem, aby zvěř vůbec neměla ponětí, že je lovená. V klidu se pase, zatímco ty visíš na větvi, na tree standu (malý přenosný stromový posed) nebo máš udělaný přírodní kryt. Čekáš na spádu nebo na ochozu zvěře. Takové místo musíš nejdřív najít, poznat pobytové stopy zvěře, pracovat s větrem. Tak se loví s lukem.“

Když slyšíš dýchat srnu

Je to osobní a téměř intimní záležitost. Člověk zvěř zblízka na pár metrů vnímá úplně jinak. „Slyšíš ji dýchat,“ říká Alexandr Vrága. „Slyšíš, jak chroupá trávu, jak jí kručí v břiše. Takové zvuky na dvě stě metrů neuslyšíš. Ale když od ní ležíš pět sedm metrů, všechno to vnímáš. A rázem tě to jako lovců posunuje někam jinam, protože se z tebe nestává pouhý vrah nebo sniper. Najednou se zvěř úplně jinak soucítíš. A to ti zabránilo střelícím systémem pokus-omyl. Protože když už ji chceš za těchhle podmínek zabít, tak jedním výstřelem a naprosto humánně. Aby se netrápila. Zvěř přestaneš vnímat jako protivníka a nepřítel.“

Lukostřelba je nejmocnější lovecké umění. S lukem má člověk daleko blíže k přírodě, zvěř na pár metrů vnímá hodně osobně. Naučí se daleko víc si vážit přírody, stane se její součástí. Musí v lese zmizet, splynout s ním, stát se jeho součástí. Stává se z něj predátor.

INTERMEZZO: Medvěd si to míří rovnou ke mně...

Újed je evidentně medvědy navštěvovaná, ten den jsem se ho ale nedočkal. Stejně jako další dva dny. Zklamán jsem ale nebyl – až do poslední chvíle před setměním jsem si vychutnával pocit naděje, že medvěd přijde. A dočkal jsem se.

Je čtvrt na osm večer. Každý zvuk z lesa napíná mé smysly, až najednou zaslechnu něco, co do stereotypu zvuků nějak nezapadá. Sto metrů před sebou zahlédnu černou skvrnu. Srdce se mi rozbíjí, adrenalin pumpuje tělem. Velký medvěd si to míří rovnou ke mně. Sahám pro luk visící na větvi – tak rychle, jak to jenom jde, ale zároveň tak pomalu, aby medvěd nic nepozoroval. Přichází životní úlovek, teď není čas na chyby.

Hlavou mi probíhá dlouhé období příprav, kdy jsem se rozhodně nešetřil. Od desítek loveckých výprav s lukem, tisíců výstřelů při střelecké přípravě až po tvrdý fyzický trénink. Věřím si. Chce to jen štěstí a přízeň Diany, bohyně lovu.

Medvěd napínal mé nervy přesně hodinu, během které několikrát odskočil do houštiny a já si myslel, že je definitivně pryč. Pak se zase nečekaně zjevil a začal mě obcházet ve velkém kruhu.

Hovory u táborových ohňů

Povolání profesionálního lovce je krásné, náročné a komplexní. Takový lovec se musí umět postarat o ulovenou zvěř, musí ji umět stáhnout. Životně důležité jsou spolehlivé kontakty v místech, kam s klientem na lov vyráží – ať už jde o Kanadu, africké země, Finsko, nebo blízké Slovensko, kde je na rozdíl od Česka lov lukem dávno povolen.

Pakůň a antilopa voduška v JAR (nahore, vedle). Medvěd černý v Kanadě (dole). Povolání profesionálního lovce zavede člověka do lidmi téměř nedotčených míst. S lukem se k těmto nádherným zvířatům navíc musí lovec přiblížit daleko blíže než s kulovnicí.

kde je zajištěn stop efekt,“ vysvětluje Alexandr Vrága. „Protože v devadesáti procentech střelím taky. Pokud je klient rozumný, domlouvám se s ním na ráno jistoty – jakmile vystřelí, okamžitě následuje můj výstřel. Bez ohledu na to, jestli trefil dobře nebo ne. Úlovek a trofej jsou samozřejmě ve všech případech klienta. Párkrát se už stalo, že zvěř měla i po mé střele jen jeden zásah.“

Luk mrazáky zvěřinou nenaplní

Lukostřelba je prastarý způsob lovu, který provází lidstvo už padesát tisíc let. Historicky jde o základní stavební kámen evropské myslivosti. Přestože se lukem loví po celém světě a ve většině evropských zemí, u nás s tím máme z neznámých důvodů problém.

Podle odpůrců je luk tichá zbraň, takže se s ní určitě bude pytláčit, jak tvrdí.

„K tomu, abych mohl pytláčit s lukem, přece nebudu pracně prosazovat legalizaci lovu lukem,“ zlobí se Alexandr Vrága. „Nebudu chtít být registrovaný lukostřelec, který má na každém šípku číslo loveckého lístku. Nebudu muset skládat poměrně náročné lukostřelecké zkoušky, složité získávat lovecký lístek – tohle všechno přece nepotřebuju k tomu, abych pytláčil.“

Dnes se navíc nejčastěji pytláčí z aut, za použití noktovizorů a pušek s tlumiči. „To ale nikdo neřeší,“ vysvětluje Alexandr Vrága. „Stalo se to už takovou samozřejmostí, že se nad tím vůbec nikdo nepozastavuje. Ale zkus vystřelit lukem z auta. Těťiva ti utrhne půlku obličeje, nic netrefíš. Je to nereálné. Navíc se většinou nejhlasitěji ozývají ti, co sami pytláčí – usvědčení pytláci jsou bohužel velice často sami myslivci. Jako myslivecký hospodář se s tím potýkám denně. Příležitost dělá zloděje.“

Lov lukem je obrovské umění, úspěšnost lovu je proti střelné zbraně několiknásobně menší. Luk vám mrazáky zvěřinou nenaplní.

„Nesmysl je i další jejich argument, že luk je tichá zbraň,“ pokračuje Alexandr Vrága. „Slyšeli jste někdy v lese výstřel z luku? Prásknutí těťivy je umělý průmyslový zvuk, který do lesa nepatří a je slyšet i na tři sta metrů daleko. Všechny palné zbraně opatřené tlumičem a podzvukovým střelivem jsou tišší než luk.“

INTERMEZZO: Král kanadské divočiny vydechl naposled

Stále čekám, až se medvěd objeví. Do paměti jsem si předem vryl všechny orientační body vzdálené ode mě pětadvacet metrů. Rozhodl jsem se, že na větší vzdálenost nevystřelím. A pak

Alexandr Vrága

- ↻ výsadkář, sniper
- ↻ instruktor přežití v extrémních podmínkách
- ↻ trenér bojových umění I. třídy
- ↻ držitel II. DAN (černý pás) ve stylu COMBAT
- ↻ instruktor II. stupně MUSADO MILITARY COMBAT SYSTEM
- ↻ kick-box, ultimátní zápasy
- ↻ střelecký instruktor
- ↻ lektor přípravy na zbrojní průkaz

(V Evropě je luk začleněn jako jedna ze zbraní pro výkon práva myslivosti v osmnácti státech už několik desetiletí. A v žádném případě nejde o nějaký moderní úlet. Je to přirozený návrat ke kořenům myslivosti a lovu vůbec. Mimo Evropu se lukem loví v podstatě na celém světě, na všech kontinentech. V České republice zatím povolen není.)

„V lovecké branži jde o jméno a reputaci,“ říká Alexandr Vrága. „Je to branže, kde se nic neodpouští. A hodně se pomlouvá – pomluvy jsou samozřejmě dílem konkurence. Prestiž roste tvými úspěchy a jde dolů pomluvami. Všechno závisí na doporučení – když se mi lovecká expedice vydaří, vím, že budu mít další klientelu. Pokud mě nějaký konkurent někde nepomluví, jak je to

to přišlo. Medvěd nabral přímý směr za mými zády. Vnímal jsem ho už jen sluchem, jakýkoliv pohyb hlavou by mohl být osudný. Pak jsem ho periferně zahlédl přes levé rameno. Byl dvacet metrů ode mě a stále se blížil.

Počkal jsem, až jeho hlava zmizí v zákrytu za stromem, abych ten okamžik využil k natažení luku.

Medvěd se posunul o další krok. Přenáším záměrný bod na jeho pravý bok. Čekám, až vykročí pravým během, aby si úplně odkryl komoru. Střílím. Šíp zasáhl přesně a prošel medvědem skrz. Zůstává zapichnutý v zemi a medvěd vyskakuje do metrové výšky. Vyráží do houštiny, ale jeho běh, ačkoliv velmi rychlý, je nekoordinovaný. Běží jakoby mimochodem, vráží do překážek. To je dobré znamení. Mizí v houštině a já napjatě naslouchám. Za chvíli se zvuk lámaných větví začne ozývat z jediné místo. Pak uslyším řev, na který nikdy v životě nezapomenu. Je v něm vztek, zklamání a bolest. Snad i loučení

Vzácná chvíle odpočinku s psem Floydem po boji – dobytí jedné jihoafrghánské vesnice (vlevo). Výstroj bowhuntera je podobná té vojenského odstřelovače. Oba se musí dostat co nejbliže k terči. Ulovený knour prasete bradavičnatého v JAR (dole).

s kanadskou divočinou, která byla jeho domovem. A pak už jen hrobové ticho. Král kanadské divočiny vydechl naposled.

Kdy trpí zvěř

Odpůrci lovu lukem dále namítají, že zvěř po zásahu šípem víc trpí. „Tento argument od laiků beru,“ říká Alexandr Vrága. „Mají obavu, aby se zvěř netrápila, a to je dobře. Pro ty, kdo na vlastní oči nikdy neviděli konstrukci loveckého hrotu nebo samotný lov lukem, jsou tu vědecké studie.“

Nejznámější taková analýza pochází z Dánska. Než totiž Dánové povolili lov lukem na svém území, chtěli mít jistotu, že dělají správnou věc. Vymezili proto několik pokusných honiteb, kde se za přísných pravidel a pod dohledem lukem lovilo. Každý střelený kus se evidoval s poměrně rozsáhlým spisem. Obsahoval údaje o tom, co to bylo za zvěř, kdo ji ulovil, kdy, na jakou vzdálenost. Jaký byl použit hrot, jaký šíp, kam byla zvěř zasažena, jak daleko odešla od nástřelu.

Zapisovaly se i neúspěšné rány. Studie se prováděla na 600 kusech spárkaté zvěře, většinou srnčí.

Tyto záznamy se pak porovnávaly se zvěří ulovenou kulovnicí.

Zlámaná žebra, obrovské podlitiny

Stěžejní částí výzkumu byly odběry vzorků krve střelené zvěře a rozborů stresových hormonů v krvi. A závěr? Zvěř ulovená lukem měla na rozdíl od zvěře ulovené kulovnicí nulový obsah stresových hormonů. „Když lovíš kulovnicí na vnadišti, třeba

u posedu, zvěř tam ve stresu už přichází,“ vysvětluje Alexandr Vrága. „Má s tím místem špatné zkušenosti, ví, že se tam střílí. Nicméně hlad jí tam žene.“

Kulovnicí doprovází třesk výstřelu. Zasažená zvěř to slyší. Rána kulovnicí má navíc devastující účinky. „Je to předání obrovského množství kinetické energie, náraz, kopanec, zlámaná žebra,“ pokračuje. „Rozsáhlé hematomy, obrovský výstřelový kanál. Zvěř i při tomto zranění často utíká i stovky metrů, než zhasne. A pokud takzvaně zůstane v ohni – když spadne na místě a okamžitě zhasne – je to samozřejmě optimální, ale zdaleka to nebývá pravidlem.“

Člověk by čekal, že u tak devastujícího zranění bude smrt okamžitá, ale není. Zvěř s tímto zraněním kupodivu málo barví – na to, jaká je v ní díra. Je to dáno tím, že cévy se při takovém zásahu smrští a zatáhnou dovnitř. Krevní tlak proto ještě nějaký čas funguje, takže pracuje i mozek. A ten dává pokyny k uvolňování stresových hormonů do krve.

Zvěřina je tak svým způsobem znehodnocená, stejně jako veškerý hovězí dobytek vedený na popravu. Lidi se sice olizují, ale je to jen proto, že nikdy nejedli kus zvěře ulovený lukem.

Smrt přichází okamžitě

Na rozdíl od výstřelu z kulovnice lovecký hrot šípů podobná devastující zranění nepůsobí. Jde o velmi ostrý ocelový hrot, který je po stranách opatřen třemi čepkami ostrými jako břitva. Hrot slouží k průniku šípů tělem, dokáže si poradit i se silnými kostmi. Čepelky zase provádějí čistý řez tkání. Spolehlivě přetnou krevní řečiště ve dvou a více trasách po celé délce střelného kanálu. Bez problémů přeseknou i žebra.

Řezy po čepkách jsou čisté, cévy se nezatahují jako ve střelném kanálu po kulovnici. Při zásahu loveckým hrotem dochází k okamžitému masivnímu krvácení a poklesu krevního tlaku. Lukem se střílí zásadně na komoru, takže dochází k průstřelu obou plicních laloků, v ideálním případě navíc k průstřelu srdce nebo k přetnutí aorty. Dochází tak k masivnímu a nezastavitelnému krvácení a ztrátě krevního tlaku, který vypne mozek. Smrt nastává téměř okamžitě.

Zvěř pochopitelně přesto po zásahu často vyrazí a odbíhá, po několika desítkách metrů ale zhasíná.

„Špatné zásahy jsou průšvih vždycky,“ říká Alexandr Vrága. „Zvěř jsi zranil, bolí ji to a bude to mít následky. Nejčastěji hrozí takzvaná rána naměkko do oblasti břicha, kde není tolik cév ani vitální orgán, který by okamžitě zabil. Je to vždycky špatné, u kulovnice i u luku.“

INTERMEZZO: Jak ulovit vůdce paviání tlupy

Neznám sílnice, který by letěl s lukem do Afriky jen na paviána. Vzhledem k omezeným časovým možnostem je předpokládáný výsledek srovnatelný s nulou. Mimo turistické oblasti je pavián považován za škodnou a místní farmáři ho loví za všech okolností. Proto je pavián extrémně opatrný. Když připočteme jeho pronikavou inteligenci a vynikající zrak, s jakým jsem se u jiných savců nesetkal, dostáváme soupeře par excellence.

Osobně nejradši lovím z přírodních krytů, které stavím z materiálu přímo na místě. Kameny, větve a tráva v kombinaci s maskovacím oděvem mi dávají aspoň minimální šanci paviána ulovit. Musím ale najít místo, kam paviáni pravidelně chodí – a trochu je tam navnadit. Pavián nechodí nikdy sám – tlupy mají až desítky členů. Desítky pozorných očí. Nechci vystřelit na první opičku, která se dostane na dostřel, toužím po alfa samci, vůdci tlupy. Jenže ten je ztělesněním paviání opatrnosti a vychytralosti. Nikdy nepřijde jako první, vždy nechá mladší a hloupější jedince, aby na vlastní kůži otestovali, zda je bezpečné i pro jejich šéfa. Může trvat i hodinu, než se uráčí přijít.

Tu hodinu, a to vám garantuji, nedýcháte ani nemrkáte. Snažíte se dokonce i nemyslet, aby alfa samce pouhá myšlenka nevyplašila. A vlastně nejen jeho – každou vteřinu vás může kterýkoliv pavián z tlupy odhalit a útěkem strhnout ostatní. Což by znamenalo, že jste celý den bez pohnutí a v horku strávili zbytečně.

Bowhunteri, myslivci s lukem

Pokud by byl v České republice lov lukem povolen, o což se Alexandr Vrága jako předseda a zakladatel Českého sdružení lovecké lukostřelby snaží, vztahovala by se na luk naprosto stej-

ná pravidla jako na kulovnici nebo jakoukoliv jinou střelnou zbraň. Bowhunteri by byli v podstatě myslivci s lukem. Museli by respektovat plán lovu, doby lovu. I když by toho lukostřelci pochopitelně ulovili daleko méně než myslivci s kulovnicí.

Ministerstvo zemědělství ale zákon nezmění jen kvůli několika nadšencům. „Loveckých lukostřelců je v naší organizaci přes padesát, pořád je to málo,“ říká Alexandr Vrága. „Musíme být jako skupina zajímaví, aby se naším požadavkem vůbec někdo zabýval. Nechceme vytvářet žádný samostatný subjekt, který by myslivcům konkuroval. Chceme a musíme respektovat myslivecké tradice. Adept lovecké lukostřelby musí ctít myslivecké zákony, doby lovu, být zručný v zoologii a biologii. Když chce člověk zvěř lovit, měl by o ní něco vědět. A je na něm, jestli bude lovit s kulovnicí, brokovnicí, anebo s lukem. Musí poznat, který kus je vhodný k odstřelu, protože se nehodí do dalšího chovu – je kondičně slabý, má slabé a nedostatečné paroží. I s lukem se musíme chovat jako myslivečtí hospodáři.“

Musí padnout velký myslivecký mýtus, kvůli kterému se na lukostřelce každý dívá spatra jako na nezodpovědné lovce v kamufláži pobíhající po lese s lukem a střílející na vše, co zahlédnou, jen aby ukojili své lovecké choutky.

Až tenhle předsudek padne a bowhunteri se začlení do české myslivecké komunity, bude to dobré pro všechny. Pro myslivce samotné, kteří v posledních letech zažívají poměrně velkou krizi, pro zodpovědné bowhuntery, a v neposlední řadě pro zvěř.

INTERMEZZO: Únik korunami stromů

Luk se založeným šípem držím celou dobu v rukou. Mám odhadnuté vzdálenosti k orientačním bodům – to se bude hodit pro bleskové posouzení vzdálenosti nezbytné pro správné zamíření. Rozhodně nebudu mít čas ani možnost použít dálkoměr. V tu chvíli si vždy s úsměvem vzpomenu na bowhuntery, kteří bez technických vymožeností neudělají ani krok. Pokud vůbec budu mít příležitost k výstřelu, nebude to víc než několik vteřin.

Kdo několik minut držel natažený sedmdesátiliberní luk, ten ví, o čem mluvím. Je nutné využít okamžik, kdy je šance na odhalení pohybem minimální, a v této poloze počkat na vhodnou dobu k vypuštění šípů.

Jenže pavián je neustále v pohybu, pořád mění vzdálenost a vy ji musíte stále podvědomě kontrolovat. Žádný dálkoměr, jen tvrdým tréninkem nabyté schopnosti odhadu vzdálenosti. Pořád bude měnit svoji polohu vůči vám. Pokud budete mít štěstí, na zlomek vteřiny se vám postaví tak, abyste ho mohli přesně zasáhnout na komoru. Což je cíl velikosti tácku od piva.

Celé tělo vás bolí, luk držíte natažený nekonečně minuty. Bojíte se mrknout, máte sucho v krku, srdce buší jako o závod. Dýcháte jako při maratónu, jenže právě to vás může prozradit – a tak dech potlačujete. Všechno tohle musíte dostat pod kontrolu v jeden jediný okamžik výstřelu, který se už nikdy v životě nezopakuje. Zásah musí být přesný.

Střelil jsem paviána osvědčeným otevíracím tříčepelovým hrotem, pavián je velmi tvrdý na ránu. Byl jsem si jistý, že leží zhasnutý asi třicet metrů od nástřelu, na kraji houštiny. Dal jsem si proto načas, než jsem ho vyrazil dohledat. Na místě byla spousta barvy a stop ostatních paviánů, toho mého jsem ale už nikdy nenašel. A to i přesto, že jsem přivolal černošské stopaře. Potvrdil mi to, čemu se jen těžko věří: ostatní paviáni ho odnesli korunami stromů někam pryč. □